

Bevezetés

A Debreceni Csokonai Vitéz Mihály Gimnázium iskolai közössége 2019-2020 tanévben sikeresen pályázott a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium (NFM) által kiírt Fogyasztói tudatosságra nevelő Iskola megtisztelő címre. Az elismerés átadására iskolánkban 2020. 02. 17-én került sor ünnepélyes keretek között. Az elismerés az iskola közösségének sok éves munkáját dicséri.

Iskolánk vezetősége, valamennyi pedagógusa, dolgozója számára továbbra is fontos, hogy a fiatalokban kialakítsuk a fenntartható tudatos fogyasztói szemléletet és magatartást, bővítsük a gyakorlatban is használható ismereteiket. Az ilyen irányú, korábban megkezdett munkát folytattuk az elmúlt egy évben is.

Sok, korábban sikeres programot az elmúlt évben hagyományt teremtve ismét megvalósítottunk, de voltak események, amelyek a koronavírus járvány miatt bevezetett digitális tanrend miatt online történtek vagy elmaradtak.

Iskolánk alapértékeinek megvalósításának eszköze tanulóink egészséges életmódra, környezetvédelemre, pénzügyi- és gazdasági ismeretekre, médiatudatosságra nevelése is, amelynek része a tudatos fogyasztói szokások kialakítása. A diákok megismerhetik azokat az összefüggéseket, amelyek a digitalizált környezetben az egészségüket, a környezetüket és az anyagi helyzetüket is befolyásolják a fogyasztási szokások által. Fontos, hogy a fiatalok megértsék, hogy nekik is tenniük kell nap mint nap a fenntartható jövőért, az ökológiai lábnyom csökkentéséért. A jövőben még tovább szeretnénk bővíteni a tanulóink ismereteit a fogyasztói tudatosságról, szeretnénk tudatos fogyasztóvá nevelni őket, ezért újabb és újabb területeket szeretnénk bevonni a szemléletformálásba.

Iskolánk a Debrecen-Nyíradony Tankerület intézménye. Továbbra is szoros kapcsolatot tartunk a tankerületben a Fogyasztói tudatosságra nevelő Iskola címmel rendelkező többi közoktatást folytató intézménnyel, kapcsolatban vagyunk a középiskolai képzést végző Debreceni Ady Endre Gimnáziummal, a Kós Károly Művészeti Szakgimnázium és Kollégiummal, továbbá az általános iskolai képzést folytató Debreceni Lorántffy Zsuzsanna Általános Iskolával, Debreceni Bocskai István Általános Iskolával, Debreceni Ibolya utcai Általános Iskolával. A fogyasztói tudatosságra nevelésben folyamatos, kölcsönösen segítő és támogató az együttműködésünk a szintén Fogyasztói tudatosságra nevelő Iskolaként is működő Arany János Magyar-Angol Kéttannyelvű Általános Iskolával.

A Csokonai Gimnáziumban évek óta az oktató-nevelő munka része a fogyasztó tudatosságra nevelés, ennek a tevékenységünknek nagy lendületet adott a fogyasztótudatossággal kapcsolatos díj, ezért iskolánk aulájában olyan információs hirdetőtáblát alakítottunk ki, ahol folyamatosan teszünk közzé a tanulók figyelmét felkeltő sok-sok érdekes cikket, híreket, programokat.

Köszönöm az iskola vezetőségének, hogy folyamatosan minden támogatást biztosít a tanulók fogyasztói tudatosságára neveléséhez. Köszönöm a tantestület tagjainak, hogy az oktató munkájukon túl nap, mint nap nevelik az iskola ifjúságát, hogy felnőtként is tudatos fogyasztók legyenek társadalmunknak. S köszönöm iskolánk közössége nevében a Debrecen-Nyíradony Tankerületnek a mindenkori támogatását.

Pósán Enikő

Debreceni Csokonai Vitéz Mihály Gimnázium tanár

Debrecen, 2022. 01. 30.

Második éves beszámoló 2021. február - 2022. január

2. Felelős és biztonságos internet és közösségi média használatra nevelés

A Fogyasztói tudatosságra nevelő iskola kiemelt figyelmet fordít a tanulók körében a felelős és biztonságos internet és közösségi média használatának kérdésére, figyelembe véve a fogyasztói szokások digitalizáció irányában való elmozdulását, az e-kereskedelem bővülését, különös tekintettel a közösségi média felületein történő vásárlásra. Ennek érdekében biztosítja e témakörhöz kapcsolódóan előadások megtartását, tájékoztató anyagok eljuttatását a tanulók részére.

Iskolánkban, a Debreceni Csokonai Vitéz Mihály Gimnáziumban évek óta nagy figyelmet fordítunk arra, hogy a fogyasztói tudatosságra nevelés a felelős és biztonságos internet és közösségi média használata terén is megvalósuljon, ez most a koronavírus járvány miatt megvalósuló **digitális tanrend** keretében különös jelentőséget kapott. A felelős és biztonságos internet és közösségi média használatának megismertetése a középiskolás korosztály számára különösen fontos, mert a **digitalizáció elterjedésével, mindennapjainkban való megjelenésével egyre több tevékenységünk kapcsolódik az internethez, a hálózathoz. Közösségi oldalak, szórakoztató, társkereső platformok jelentek meg a kereskedelmi oldalak mellett, amelyek napjainkban már igen nagy forgalmat bonyolítanak. Ezek többsége regisztrációhoz kötött, ahol adatokat adunk meg, sokszor naivan, jószándékúan, nem gondolva vagy nem kellően átgondolva a következményeket. Ennek tudatosítása kiemelt jelentőségű.**

A felelős és biztonságos internet és közösségi média használatára nevelést iskolánk **informatika munkaközössége** koordinálja. A tagok minden évben megszervezik a Digitális témahetet, **amely idén a tavaszi járványhelyzet miatt nem valósult meg.**

A pedagógusok részt vesznek továbbképzéseken, ismereteiket folyamatosan gazdagítják önképzéssel és kapcsolatot tartanak az iskola vezetésével, iskolánk rendszergazdájával, tantestületével. Mindannyian azért is dolgoznak, hogy az informatikai eszközök megfelelően, biztonságosan működjenek, a szükséges információs oldalak tartalmi hozzáférhetőek és használhatóak legyenek valamennyi pedagógus kolléga, a titkárság dolgozói, illetve a diákok számára egyaránt. **A Nemzeti Alaptanterv és a helyi tanterv alapján tanmenetünkbe beépítjük a biztonságos internethasználat és közösségi médiahasználat etikettjének szabályait.**

Az elmúlt évben is folytattuk a tanulók felelős és biztonságos internet és közösségi média használatának tudatosítása érdekében megkezdett munkát, amely a négy, illetve öt gimnáziumi év során minden évfolyamra kiterjed. Az ismertetek átadása elsősorban az **informatika és médiaismereti órákon** valósul meg, továbbá a témaheteken, tantárgyi versenyeken.

A tanév elején az informatika órákon a kollégák ismertetik a tanulókkal az etikus internet-és médiahasználatot, az informatika termék számítógépeinek és a tantermek digitális tábláinak használatára vonatkozó szabályokat. A tanári értekezleteken gyakran felhívják a kollégák figyelmét az internetes tartalmak jogszerű használatára, a plágium fogalmára és következményeire. Tanulóink az évek során tanórai keretek között ismerkednek meg azokkal a fogalmakkal, összefüggésekkel, amelyekkel felelősen és biztonságosan használhatják a világháló nyújtotta előnyöket:

- internet hozzáférési lehetőségek,
- adatvédelem, adathalászat,
- biztonságos netezés,

- világháló használatának előnyei és veszélyei,
- elektronikus kereskedelem,
- távollévők közötti szerződés,
- internetes gyerekvédelem,
- zaklatás, rágalmozás, becsületsértés,
- internetes csoportok, kapcsolattartás a neten.

A médiaórákon lehetőség van a témához kapcsolódó filmek megtekintésére, szituációk értelmezésére, esetek megbeszélésére.

Tavasszal a tantestület szinte minden tagja részt vett és a 30 órás „Digitális kompetencia fejlesztése” című középfeladói szintű **továbbképzésen** távoktatási formában. A továbbképzést eredményesen teljesítették kollégák a vizsgateszt, illetve a beadandó vizsgafeladatok sikeres elkészítésével.

A tantestület valamennyi tagjának 2021. augusztusában kollégánk, Siteriné Nagy Judit digitális szaktanácsadóként belső, módszertani továbbképzést tartott a digitális oktatásban is használható programokról.

Az iskolai tanárai és diákjai gyakran és szívesen használják a digitális eszközöket órán, de most a digitális oktatás során rá is lettünk utalva, hiszen ezeknek az eszközöknek a használata biztosítja a mindennapos oktatást. Az iskola digitális eszközeit folyamatosan fejlesztik, cserélik modernebbekre. A digitális eszközök tanárok, diákok számára egyaránt elérhetőek.

Iskolánk részese lett 2020. szeptemberében a **Google Suite for Education** rendszernek, amely azóta nagyon megkönnyíti a tanulókkal és a kollégákkal való kapcsolattartást.

A digitális oktatás segítése céljából **digitális feladatbankot** hoztunk létre, ahova folyamatosan minden tanár a tanított tantárgyának megfelelően feltöltheti az általa szerkesztett feladatlapokat, gyakorló feladatsorokat, dolgozat kérdéseket. Ez nagy segítség mindenkinek, segíti a munkaközösségek összehangolt, egymást támogató munkáját.

A tantárgyi versenyek, az érettségire készülés is gyakran igényli az internetes keresést, projektmunkák készítését. A szaktanárok ezekben az esetekben is emlékeztetik diákjaikat a biztonságos netezésre, a plágium vádjának elkerülése céljából az irodalomjegyzék, a hivatkozások feltüntetésének fontosságára egy dolgozat megírásánál, előadás elkészítésénél.

Kapcsolatban vagyunk a Debrecenben működő Bűvösvölgy Médiaértés Oktatási Központtal. Rendszeresen használjuk az interneten is elérhető Médiaszertár Pedagógusoknak oktatást segítő tananyagait, például: Hogyan kerülnek hirdetések a videójátékokba?, Miért érdemes a propagandát tanulmányozni?, Hogyan változtak zenehallgatási szokásaink a hanghordozókkal?...

A személyes előadások és webináriumok megtekintése mellett folyamatosan figyelemmel követjük az internetes médiumok híradásait, különös figyelemmel a Nemzeti Kibervédelmi Intézet, a Saferinternet Magyarország és az Urban Legends Facebook oldalára. Ezek az oldalak a napi aktualitásnak megfelelő hírekkel hívják fel mindenki figyelmét az internetes csalásokra, vírusokra. Youtube-csatornáikon megosztott videókat, elgondolkodtató történeteket feldolgozó kisfilmjeiket használjuk az internetes csalás, zaklatás, etikátlan viselkedés megfékezésére, a tanulóknál történő tudatosítására. Használjuk a Digitális Jólét Program keretében megjelent Annotált Linkgyűjteményt.

A diákjaink nagy százaléka vásárolt már az internetről. Az iskolai oktatás fontos részét képezi az online vásárlások ismertetése (karácsony előtt és digitális időszakban főleg), az online rendelésekkel kapcsolatos problémák, jogok tanítása. Felhívjuk a tanulókat figyelmét, hogy csak megbízható oldalakat keressenek fel, használjanak. Bemutatjuk a banki rendszereket, fizetési lehetőségeket.

A jövőben is igyekszünk segíteni a diákjainkat, hogy minél tudatosabban, etikusabban legyenek jelen a kibertér világában.

5. Pénzügyi ismeretek megalapozása

A Fogyasztói tudatosságra nevelő iskola nagy figyelmet fordít a tanulók pénzügyi ismereteinek a megalapozására, amelynek érdekében lehetőséget biztosít pénzügyi fogyasztóvédelmi ismeretek oktatására.

Iskolánkban, a Debreceni Csokonai Vitéz Mihály Gimnáziumban évek óta nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy a fogyasztói tudatosságra nevelés a pénzügyi ismeretek terén is megvalósuljon. A pénzügyi kultúrának a kialakítása, pénzügyi ismeretek megfelelő megalapozása a középiskolás korosztálynál különösen fontos, mert néhány év múlva már nemcsak résztvevői lesznek országunk gazdasági- és pénzügyi életének, hanem alakítói, irányítói is lehetnek.

Az elmúlt évben is folytattuk a tanulók pénzügyi nevelésében a megkezdett munkát.

A pénzügyi tudatosság megismertetése folyamatos a négy, illetve öt gimnáziumi év során, minden évfolyamra kiterjed más-más pénzügyi területek tanítása révén. Így évről évre újulnak és gazdagodnak a diákok ismeretei.

A pénzügyi oktatást iskolánk **matematika munkaközössége** koordinálja. A munkaközösség tagjai folyamatosan gazdagítják ismereteiket önképzéssel, tájékoztatják a kollégákat a feladatokról, versenyekről, a pénzügyi oktatási segédanyagokról és internetes lehetőségekről. A könyvtár is rendelkezik megfelelő, az oktatást segítő könyvekkel, újságokkal.

A munkaközösségek a gyűléseik során rendszeresen megbeszélik:

- hogyan építhetők be a pénzügyi ismeretek az adott évfolyamon, melyik az a tananyagrészt, ahol lehetőség van a fogalmak megbeszélésére, valós problémák megvitatására, a mindennapokban is használható tudás megalapozására,
- milyen aktuális eseményekhez kapcsolhatóak a pénzügyi ismeretek,
- hogyan lehet érdekessé, élményszerűvé tenni az ismereteket,
- milyen lehetőségek kínálóznak az iskolán kívüli tudásgazdagításra,
- milyen országos, regionális illetve iskolai versenyek vannak, várhatóak.

A tanulók az **osztályfőnöki, matematika, földrajz, történelem órákon** gyakran találkoznak a pénzügyvilággal.

A matematika oktatása számos alkalmat kínál a pénzügyi ismeretek gyakorlati alkalmazására. A tananyag feldolgozásánál gyakori kiindulópont, motiváló eszköz a történelmi áttekintés. Az ismeretek gyakorlati hasznosságára mindig kitérünk. A történelmi korok, korszakok gazdasági életének, illetve a gazdaságföldrajz tanulásakor szintén lehetőség van a pénzügyi ismeretek beépítésére. Az osztályfőnöki óráknak a tanmenetekben is rögzített része a pénzügyekkel való ismerkedés. A végzősök technika, életvitel és gyakorlat órái is alkalmat biztosítanak a pénzügyekről szóló gyakorlati foglalkozásokra.

Valamennyi szaktanár törekszik arra, hogy tanítványaiknak korszerű, használható ismereteket nyújtson - a tantervekben rögzített, érettségire felkészítő ismereteken, tudáson kívül például a pénzügyek területén, az órákon vagy azon kívül, akár kötetlen beszélgetések során is. Tanácsokkal segítik, személyes történeteikkel támogatják a fiatalok pénzügyi boldogulását az életben. A tanulók a gimnáziumi évek alatt megismerkednek a következőekkel:

- pénz története,
- forint és euró,
- bankkártya, bankszámla,
- bankválasztás, banki szolgáltatások,
- megtakarítások, betétek,
- biztosítások,
- kölcsönök, hitelek, diákhitel,
- banktitok, információbiztonság, ügyfélvédelem, panaszkezelés,
- előleg, foglaló,
- utazási szerződés,
- ingatlanvásárlás,
- szavatosság, jótállás.

Az előző tanévben elmaradt, ezért 2021. tavaszán megtartott **Fenntarthatósági héten** a fogyasztóvédelem nagy szerephez jutott. A Fogyasztóvédelmi Egyesületek Országos Szövetségének képviselőjében Vitéz Molnár Jenő a szavatosság, jótállás témájáról beszélt, másnap a Fogyasztóvédők Magyarországi Egyesületének munkatársa Kiss-Benedek Damarisz a vásárlók jogairól tartott interaktív előadást diákjainknak. Nagyon pozitív volt a tanulók visszajelzése. Ezek a szervezetek első alkalommal tartottak előadásokat iskolánkban Szeretnénk hosszabb távon is sikeresen működő kapcsolatot kiépíteni ezekkel az egyesületekkel.

Iskolánk tanulói rendszeresen részt vesznek a pénzügyi ismereteket igénylő versenyeken, népszerű a Pénzsztár, a Vigyázz, kész, pénz! csapatoknak kiírt pénzügyi vetélkedőkön. Idén is nevezünk ezekre a versenyekre. Diákjaink szívesen kutakodnak az interneten, így az online fordulók alkalmával az eszköztárunk sokat gazdagodik. Az ismereteiket, tapasztalataikat, a pénzügyi érdekességeket megosztják társaikkal beszámolóikban, gyakran szituációs játékokban.

Az elmúlt tanévben, 2021. áprilisában a **K&H Vigyázz, kész, pénz!** pénzügyi versenyen iskolánk két 10.f osztályos csapata a 2. fordulójig jutott, így emléklapban részesültek.

A 2021. tavaszán Pénzügyi Tudatosság Országos Verseny és Diákforum, azaz a **Pénzügyi Junior Klasszis** versenyen elődöntőbe jutott több négy fős csapatunk. A régiót képviselő 12 közül 6 csapat a gimnáziumunkból került be. Az elődöntőben kiadott ismeretanyag alapján kellett 50 kérdéses kvízre minél gyorsabban, maximum 50 perc alatt válaszolni, majd délután szóbeli feladatok következtek online módon Zoom-on keresztül nagy tudású, nagytekintélyű, ismert zsűritagok előtt. A tanulók nagyon sok ismeretre tettek szert a felkészülés során. Nagy élmény volt számukra a szóbeli verseny! ...maradandó élmény! A legeredményesebben szereplő csapatunk ötödik helyezett lett. A versenyt a tanároknak szóló felkészítő online előadások előzték meg regisztráció után.

Az **idei tanévben** is több **pénzügyi versenyen** is részt veszünk. Egy tizenegyedikes diákokból álló „Aranyfedezet” nevű csapattal nevezünk be a Zsebpénzügyes versenyre, eddig három fordulót teljesítettek a négy fordulót és döntőt tartalmazó versenyből.

Továbbá a Stat Wars versenyen szintén képviselteti magát az iskola egy tizedik osztályos, négy fős csapattal: „Négy muskétás”. Az első két forduló után megküldött megoldások alapján eddig nagyon jól teljesítettek a fiatalok, a döntő csapatait január végén értesítik.

A K&H Vigyázz, kész, pénz! pénzügyi versenyre a „Tragacs”nevű, négy kilencedikes diákból álló csapat nevezett be december elején.

Valamennyi verseny, vetélkedőnek célja, hogy bővítse a diákok gazdasági-pénzügyi ismereteit és terjessze a tudatos pénzügyi gondolkodást. Igyekszünk minél több diákot mozgósítani a megmérettetésekre, ezáltal a tanulóknak fejleszteni az önképzés iránti igényüket is.

A hetedik **PÉNZ 7** 2021. március első napjaiban, a digitális tanrend ideje alatt került megrendezésre. A programhoz a gimnázium már a 2017/2018-as tanévben csatlakozott és megrendezte a Pénzügyi és vállalkozói témahetet. A témahét keretei között, a lehető legtöbb diákot bevonva a munkába, felhívtuk a figyelmet a pénzügyi tudatosságra. Rengeteg internetes segédanyagot, korábbi tanári képzések tananyagait felhasználva sokszínű programtervet valósítottunk meg. Már ekkor minden évfolyamnak kínáltunk lehetőséget tanórai keretben a szokásostól eltérő, kellően motiváló egyéni ismeretszerzésre.

A legutóbbi alkalommal, tavasszal megvalósuló események - online előadások megtekintése, kvízek kitöltése - aktualitását a járványhelyzet adta.

A pénzügyi tudatosság különösen fontossá vált járványhelyzetben, a családok is olyan kihívásokkal néztek szembe, amelyek megoldásában a hosszabb távú pénzügyi tervezés is segítséget adott. Az idei témák: „Tudatos pénzkezelés a családban – Családi költségvetés”, illetve az „InnoVál(l) – Vállalkozz okosan!” a fiatalok gyakorlati ismereteit helyezte a középpontba.

Nagy segítséget jelentettek a Pénziránytű Alapítvány és a Junior Achievement Magyarország szakemberei által korosztályokra fejlesztett mintavideók, e-learning tananyag és webináriumok.

Iskolánknak, a szervezőkhöz hasonlóan, kiemelt célja, hogy már fiatalkorban megalapozzák a pénzügyi és gazdasági tudatosságot, vállalkozói kedvet. A PÉNZ7-program a kormány lakosság pénzügyi tudatosságának fejlesztését célzó stratégia része. Továbbá fontos kormányzati törekvés a vállalkozói életforma népszerűsítése, a vállalkozói szellemű oktatás fejlesztése.

Ma már a középiskolás tanulók is találkoznak pénzügyi helyzetekkel. Fontos, hogy a fiatalokban kialakuljon az igény a pontos, hiteles, körültekintő pénzügyi ismeretszerzésre, így későbbi pénzügyi döntéseiket helyesen tudják meghozni. ...ezért nekünk, pedagógusoknak is tenni kell!

Második éves beszámoló 2021. február - 2022. január

9. Fenntartható fogyasztás elterjesztése

A Fogyasztói tudatosságra nevelő iskola rendszeresen szervez fenntartható fogyasztás elterjesztését szolgáló programokat diákjai számára. Ennek keretében nagy hangsúlyt fektet a fogyasztóvédelem és a környezetvédelem kapcsolatára, valamint azok fontosságára.

A Debreceni Csokonai Vitéz Mihály Gimnázium 2012 óta Ökoiskola, 2019-től Örökös Ökoiskola. Ebben szerepet játszott az is, hogy a fogyasztói tudatosságra nevelés már évtizedek óta folyik az iskolában a fenntartható fogyasztás elterjesztésével is.

A fenntartható fogyasztás terjesztésével nap mint nap törekszünk a fogyasztó tudatos szemlélet kialakítására, erősítésére tanulóinknál. Előtérbe került az a nézet, hogy a környezetvédelemmel, fenntarthatósággal összefüggő ismereteket nem egy tanórán, és nem egy osztállyal kell megismertetni, hanem minden órán, minden tantárgy keretében időt kell

szakítani erre a témára. Meg kell keresni az ismeretátadás lehetőségeit, példát kell mutatni és összefüggésbe hozni a tantárgyak adta lehetőségeket a fenntarthatóság problémáival.

Az elmúlt évben is folytattuk a tanulók fenntartható fogyasztásra nevelésében a megkezdett munkát.

A fenntarthatóság elterjesztésével kapcsolatos feladatokat, eseményeket és az Ökoiskola projektjét iskolánk **biológia és kémia-fizika munkaközössége** koordinálja. A tagok rendszeresen részt vesznek továbbképzéseken, ahol gyakran szakmai előadásokat tartva képviselik az iskolát, továbbá ismereteiket folyamatosan gazdagítják önképzéssel is.

Részt vettem az **Őszi Pedagógus Napok** keretében online megvalósuló Kis lépésekkel különböző utakon a fenntarthatóság felé - Ökoiskolák bemutatkozása: Debreceni Lorántffy Zsuzsanna Általános Iskola és Thököly Imre Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Ebesi Arany János Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és AMI, illetve Fenntarthatóság a környezeti nevelésben - a debreceni Természettár vezetőjének: Váradi Zoltánnak prezentációjában megvalósuló előadásokon.

A tanulóknak az iskolában és azon kívül is, az élményközpontúságra törekedve, alkalmakat teremtünk a fogyasztótudatos magatartás, fenntartható fogyasztás megismerésére, elsajátítására. 2021. szeptember végén lehetőség nyílt arra, hogy iskolánk egyik tizedikes osztálya a Fátyol Iskolaprogram keretében megtekinthette az „**Egy a természettel**” Vadászati és Természeti Világkiállítást. Az utazás és a belépők költségeit az állam, a tanítási órák átszervezését a vezetőség és kollégák biztosították. A kiállításon résztvevő tanulók az élményeiket -diákonként egy-egy- posztereken osztották meg az iskola közösségével. A kirándulással szeretnénk volna olyan különleges osztályprogramot, közösségi élményt is biztosítani, amiben a vírushelyzet miatt nem lehetett eddig részük.

A mai gazdaság, társadalom, a gyorsan fejlődő technológia arra készlet bennünket, hogy minél többet költsünk. Ezt sugallják a reklámok, és ezt látják a tanulók is, így nagyon nehéz helyzetbe kerülhetnek a tanárok. Iskolánkban a **valamennyi tanítási órákon** is foglalkozunk a fenntarthatóság témájával, legyen az biológia vagy történelem, angol vagy matematika. Igyekszünk megtalálni a módját, hogy ezt a témát beépítsük a tananyagba, például egy tananyaghoz kapcsolódó újságcikk, felvetett probléma, megoldandó feladat kapcsán. Az osztályfőnöki és az életvitel és gyakorlati ismeretek tanóra nagyobb szabadságot és lehetőséget biztosít erre. Az internet segítségével van lehetőség motivációs videók megtekintésére, amik alapot adnak egy vita elindításához, a tanulói vélemények meghallgatásához és ütköztetéséhez. Mindez elősegíti a tanulók kommunikációjának fejlődését, ok-okozati összefüggések feltárására készíti a tanulókat, és felveti a jövő problémáit, gondjait, amivel majd a tanulóknak felnőtt korukban kell megküzdeni. Ügyelünk arra, hogy hétköznapijaink minél inkább vegyszermentesek legyenek, A kémiai kísérleteknél is odafigyelünk a vegyszerek használatára. Nagyon fontos az iskola közvetlen környezetének és udvarának gondozása, ezért folyamatosan zöld növényeket ültetünk. A termeket folyamatosan cserepes növényekkel díszítjük. Az iskolánkban még főleg nyomtatott tankönyveket használunk. Ezek többsége a könyvtár állományában van és kölcsönözhető. A digitális tananyagokat a tanárok egyénileg használják óráikon, ha olyan tanteremben vagyunk, ahol rendelkezésünkre áll digitális tábla. Gyakran dolgozunk fel tananyagot, teszünk fel kérdéseket, úgy, hogy ehhez a tanulók saját digitális eszközeiket használják.

A koronavírus okozta járványhelyzet miatt a 2020-2021 tanév nagy részét digitális oktatásrend szerint oktatással oldottuk meg. A Gábor Dénes Ösztöndíj pályázatára iskolánk hat tanulója írt **esszét karanténélményeiről**, amelyben több, környezeti fenntarthatóságot biztosító módszerről is írtak, amelyek a mindennapjaik részévé váltak. A tudatosabb vásárlás,

kevesebb hulladéktermelés, gyakoribb újrafelhasználás hosszabb távon csökkenti az ökológiai lábnyomot. A diákok beszámoltak arról is, hogy a mozgásszegényebb életforma miatt átgondoltabban táplálkoztak, igyekeztek egészségesebb ételeket fogyasztani.

Évek óta részt veszünk a **Fenntarthatósági témahét** eseményein. Az esemény előkészítését szolgálták a heti rendszerességgel megrendezésre kerülő webináriumok, amelyeken több tanár is részt vett. A 2021. évi eseményre áprilisban került sor online környezetben. Különösen sok érdekes előadás volt elérhető a tanárok és tanulók számára. A kollégákhoz hasonlóan én is igyekeztem beilleszteni az előadásokat a tanóra keretei közé. Így valamennyi osztály részese lett a témahétnek. A közös megtekintés utáni megbeszélés tovább mélyítette az elhangzott ismereteket. Áder János köztársasági elnök „Csak természetesen-mikroműanyagok, amik körülvesznek minket” című tanórájának megtekintése különösen nagy hatással volt a diákokra. Kiemelt témánk volt az megújuló energia, klímaváltozás, egészségnevelés. A tanulók fogyasztói tudatosságra nevelésében folyamatosan segítségünkre van, így a témahéten is dr. Kiss-Benedek Damarisz, a Fogyasztóvédők Szövetségének tagja.

Rendszeresen gyűjtjük a használt elemet, használt telefonokat, telefon akkumulátorokat, hogy ezzel se szennyezzük a környezetünket. Az elemgyűjtők az iskola több helyiségében megtalálhatók. 2021. őszén is csatlakoztunk a **Passzold vissza, tesó!** - a használaton kívüli mobiltelefonokat gyűjtő, világszerte zajló kampányhoz.

Rendszeres szervezett programunk a tavaszi diákönkormányzati nap. Idén ennek az eseménynek a fenntarthatósághoz kapcsolódó programja az online térben valósult meg – kis filmeket néztek meg a tanulók az osztályfőnökökkel, amelyet aztán megbeszéltek, továbbá biológiai totót töltöttek ki.

Nagyon népszerű a szemétszobrászat. Élvezettel készítene a tanulók másoknak haszontalan anyagokból díszeket, szobrokat – jó látni a különböző ötleteket, ahogy a téma megmozgatja a diákok fantáziáját. A tanulók folyamatosan meglepik az iskola közösségét egy-egy kis alkotással, amelyek a biológia előadó folyosói vitrineiben megnézhetőek.

Az ételmaradék külön gyűjtése és további hasznosítása, a szelektív hulladékgyűjtés, a komposztálás, a csomagolóanyagok mennyiségének csökkentése jó példa arra, hogy hogyan lehet az iskolákban olyan példát mutatni, amellyel az otthoni környezetben is tenni tudnak a fiatalok a jövőjükért. Tanári munkánk során a digitális eszközök használatával igyekszünk minél kevesebb papírt használni. A **digitális oktatás** hónapjaiban a tanulóink otthonukban tartózkodtak, ezért nagyon fontosnak érezte valamennyi pedagógus, hogy felhívja a tanulók figyelmét az élelmiszerek eltarthatóságára, az egészséges ételekre, a minél kevesebb szemét termelésére, a szelektív hulladékgyűjtésre, a komposztálás lehetőségére. A járványhelyzet miatti kormányintézkedések következtében az otthon töltött idő miatt felértékelődik a szép környezet, ezért tanítványainkat folyamatosan biztatjuk a lakókörnyezetük rendezésére, takarítására, a növények és állatok gondozására. Továbbá az otthoni bezártság, ingerszegény környezet miatt fontos a testi és lelki egészség érdekében a rendszeres testmozgás, egészséges táplálkozás, minőségi kikapcsolódás – erre is felhívjuk a tanulóink figyelmét. 2020. tavaszán csatlakoztunk a Magyar Diáksport Szövetség felhívására a világszerte indított Dove Önbizalom Programhoz, amely a fenntartható és egészséges életmódot szeretné a fiatalok életében népszerűsíteni. A program kisfilmjeit az elmúlt évben is felhasználták az osztályfőnökök témaindítónak, sőt a szülőknek is ajánlják segítségül a kamaszokkal való kommunikációhoz.

A szemléletformálást szolgálta, hogy 2021. novemberében pályáztunk a harmadik alkalommal megrendezett MVM **Okosiskola pályázaton**, amelyen most a legjobb tíz diák három-három kültéri napelemes okoslámpával gazdagíthatta saját iskoláját. Valamennyi diákunk sajátjának

érzi az iskolát és környezetét, s ezt az akcióhoz kapcsolódó közel félszáz fő is mutatja, akik egy online játékon bizonyíthatták tudásukat. ...sajnos, nem nyertünk, pedig nálunk nagyon jó helyre kerültek volna a lámpák...szükségünk lett volna a lámpákra az diákok mozgását biztosító udvar megfelelő megvilágítására...bárcsak, lehetnénk tizenegyikek!

Az iskolában működő öko-munkacsoport, amelybe minden munkaközösség delegál tagot, az elektronikus levelezőrendszeren, internetes közösségi hálózaton és az iskolai honlapon keresztül folyamatosan tartja a kapcsolatot az iskola közösségével, különösen sok hasznos információt oszt meg a karantén ideje alatt is. A digitális oktatáshoz szükséges eszközökkel a tanulóink többsége rendelkezik, ha mégis szükséges segítség, akkor az iskola biztosít tanulóknak és tanároknak egyaránt, megfelelő eszközt.

Iskolánk is csatlakozott a 2021. szeptemberi **Európai Mobilitási Hét** fenntartható városi közlekedést, környezetbarát közlekedési módokat népszerűsítő felhívásához, programjaihoz.

Az iskola területén elhelyezett kerékpártárolók is lehetőséget biztosítanak a környezetkímélő közlekedési forma választására az otthonaink és az iskola között. Az autómentes nap keretében, már hagyománnyá vált, hogy iskolánk diákjainak egy csoportja tanáraik társaságában kerékpárra ülve ellátogat a 15 km-re lévő Zeleméri templomromhoz, így volt ez az idei tanévben is. A túrához évek óta már más iskolák képviselői is csatlakoznak. A túra nagyon nagy élmény volt minden résztvevő számára. Bekapcsolódtunk a város által szervezett belvárosi programokba, kvízteszteket töltöttünk ki.

Az iskola tanulóinak, tanárainak túlnyomó része választja a tömegközlekedést az iskola és otthonuk közötti közlekedésnél, mert a villamosmegálló az iskola előtt van, illetve több autóbusz megáll az iskolával szemben.

Iskolánk a debreceni Nagyerdő mellett található, amelyet nyolcvankét éve, elsőként nyilvánítottak védetté. Az október elején rendezett **Nagyerdő hete** keretében – a folyamatos együttműködésnek köszönhetően – a Nyírerdő Zrt. Debreceni Erdészete a Nagyerdő értékeiről előadást és vadászkutya bemutatót szervezett tanulóinknak. A Méliusz Könyvtár szervezésében megtekintettünk több kiállítást: „Az ezerszínű Nagyerdő” – kiállítás Hercz Emese természetfotóiból, „A fa lelke” – alkotói kiállítás Debreceni Fafaragók Baráti Körének műveiből, A méhek világa – a Természetjár kiállítása.

Az idei tanév adventi időszakában **használt mesekönyveket** gyűjtöttünk az ÁGOTA Alapítvány - az állami gondoskodásban élő és veszélyeztetett fiatalok támogatásáért - és a Szeged-Csanád Egyházmegye Szent Ágota Gyermekevédelmi Szolgáltató kezdeményezésére. Könyvet ki nem dobunk! Az olvasott, de még jó állapotú könyvek remélhetőleg sok örömet fognak szerezni sok-sok aprócska gyereknek. Az akció a fenntarthatóságra nevelésen túl a tanulók érzékenyítésére egy újabb alkalmat teremtett.

Számunkra fontos a **múlt tisztelete**. Az első Debreceni Értéknapon többen részt vettünk a városi rendezvényeken, ahol a tánc, tradíció, sport, gasztronómia is megjelent. Ehhez kapcsolódóan szívesen nézzük a Debrecen Televízió által készített Cívis Értéktár rövid filmjeit, beszélgetünk a hagyományokról, a nagyszülők vezette takarékos, mindent hasznosító háztartásairól. A korábbi években Nyul Imre pedagógus helytörténész több alkalommal vezetett helytörténeti sétát diákjainknak a környéken. Novemberben vendégül láttuk a Helytörténeti klub tagjait, akik megismerték a Sestekert és a gimnázium épületének történetét, megcsodálták a több négyzetméteres ólomüveg ablakokat, az iskola múzeumát.

Az iskola külső kapcsolatai sokrétűek, a társadalmi és civil szervezetekkel egyaránt jó kapcsolatot ápolunk. A legfontosabb kapcsolat a Debreceni Egyetem különböző intézeteivel, és a Debreceni Ökoiskolákkal.

Az elkövetkező években is szeretnénk folytatni fenntarthatósággal kapcsolatos tevékenységünket. Igyekszünk tanulóinkat folyamatosan motiválni, nevelni a fogyasztói tudatosságra, annak ellenére, hogy más világot sugall nekik a média, mást látnak, mást tartanak értékesnek. Törekszünk arra is, hogy diákjainkon keresztül, segítségükkel a családokat is meggyőzzük a fenntarthatóság fontosságáról.

Második éves beszámoló 2021. február - 2022. január

10. Kereskedelmi egységek, helyi termelői piacok látogatása – vállalás volt

A Fogyasztói tudatosságra nevelő iskola oktató jelleggel megszervezi kereskedelmi egységek, piacok látogatását, elősegítve helyi termelői piacok, termékek, valamint fogyasztóbarát vállalkozói szemlélet megismerését és a fogyasztóvédelmi tudás gyakorlati használatát.

Tanulóinkat fontos, hogy egészségesek, energikusak, fitteek, csinosak legyenek, s tudják, hogy a testmozgás mellett az étkezéseikre is oda kell figyelniük. Érdekli őket az egészséges táplálkozás, a különféle étrendek, bioételek. Szívesen kóstolnak új ízeket, nyitottak az modern technológiával készült ételek fogyasztására. Előnyben részesítik a hazai jó minőségű élelmiszereket. Igyekeznek elkerülni az adalékanyagokat, mesterséges színezékeket tartalmazó túl cukros, túl zsíros ételeket. Időt kell szánni a nyugodt étkezésre, mert az étkezés több, mint a táplálkozás.

Az elmúlt évben is sok és sokféle programot terveztünk a kereskedelmi egységek, helyi termelői piacok látogatásával kapcsolatban.

Az elmúlt évet megelőzően, a koronavírus járvány miatt bevezetett digitális tanrend miatt a többnyire személyes kapcsolatot igénylő események nem valósultak meg vagy az online térbe kerülve módosultak, ezért örültünk, hogy idén a tanulóinkkal az iskolában, illetve azon kívül is találtunk lehetőséget a helyi és a környék termékeinek megismerésére. Igyekeztünk, hogy tanulóinkhoz eljuttassuk azokat az információk, törekvések, amelyek hozzájárulnak fogyasztótudatos gondolkodásuk kialakításához, bővítéséhez, megszilárdításához.

A tavaszi **digitális oktatás** hónapjai során a pedagógusok beszélgettek tanítványaikkal arról, hogy az otthoni bezártság,ingerszegény környezet miatt fontos a testi és lelki egészség érdekében a rendszeres testmozgás, egészséges táplálkozás, minőségi kikapcsolódás. Felhívták a tanulók figyelmét az élelmiszerek eltarthatóságára, az egészséges ételekre, a minél kevesebb szemét termelésére, a szelektív hulladékgyűjtésre, a komposztálás lehetőségére. Mindenkit bíztattak arra, hogy az ételek elkészítéséhez szükséges alapanyagokat, elsősorban zöldségeket és gyümölcsöket a helyi piacokon megjelenő helyi termelőktől szerezzék be.

Nagyon vártuk, hogy újra kinyissanak a **városi piacok**. A piacra járni – több, mint vásárlás, ez program. Itt nem lehet rohanni. Nézelődik a színes árukat csodálva, válogat küllem, minőség vagy ár szerint, beszélget az eladóval, vásárolgat a finom, friss termékekből. A városi Nagypiacon és a lakóközrtek kisebb piacain sok a nagykereskedésből beszerzett, távolabbi területekről ideszállított zöldség és gyümölcs. Szerencsére, itt is megtalálható az a néhány helyi termelő, aki a kertjeiben gondosan megtermelt, idény jellegű, többlet zöldséget, gyümölcsöt kínálja. Rábukkanhatunk a hosszú sorok között az otthonokban készített, házi

savanyítású káposztára, a reggel fejt friss tejre, az udvarakon álló méhkaptárokból pergetett mézre.

A városban működnek az egyházak vagy kisebb közösségek által működtetett **termelői piacok**, ahol meghívásos alapon csak helyi termelők árulhatják termékeiket rendezett körülmények között havonta egyszer-kétszer. Nagyon széles a kínálat, van napraforgó olaj, kolbász, szalonna, sajt, pogácsa, fűszerpaprika, méz, lekvár, szörp, zöldség, gyümölcs...s ami nincs, de igény van rá, akkor a következő alkalommal már lesz.

Aki megkóstolja ezeket az ízletes termékeket, akkor a jövőben is szívesen vásárolja majd. A tanulóinkban a piaclátogatásokkal, iskolai termékbemutatókkal igyekszünk kialakítani a hagyományos ízek szeretetét, a minőség iránti igényt, az értékek megbecsülését, a termelő munka elismerését.

A közeli piacokon történő vásárlás tehát számtalan előnnyel jár. Az áru nyomon követhetősége, minősége, termelési módja leinformálható, meg lehet kérdezni az árustól. Személyes kapcsolat alakulhat ki az eladó és vevő között, ami növeli a termék iránti bizalmat. A helyi élelmiszerek gazdag, különleges ízvilággal rendelkeznek. A szezonális termékek mindig frissek. A termékeket környezetkímélő, hagyományos módon, nagyobb élők munkával, nagy odafigyeléssel állítják elő. A közvetlenül a termelőtől történő vásárlással kedvező áron vásárolhatunk. A termelő bevétele helyben marad, így erősíti a helyi gazdaságot.

Az élelmiszeripari termékeken kívül gyakran találkozunk helyi termelők kézműves termékeivel is.

Debrecen évszázadok óta rendelkezik vásártartási joggal. Tavasszal és ősszel országos **kirakodó vásárt** rendeznek a városban, ahol mindenféle portéka kapható – ruházat, függöny, szőnyeg, edény, játék, illatszer...s van a kézművesek utcája! Itt sajtok, népművészek által készített textil- és bőrárúk, kerámia termékek, fajtátékok, fahordók... kaphatók. Az október elején rendezett vásárban - több alkalom kimaradása miatt - különösen sokan voltak.

A város a jeles napokhoz kapcsolódva mindig rendez **kézműves és gasztronómiai vásárt** a helyi termelők áruiból a főtéren. Debrecen város vezetői is fontosnak érzik a helyi termelők támogatását. Mi az iskolában pedig igyekszünk a tanulókat arra nevelni, hogy a lehetőségeket kihasználva képesek legyenek, s legyen igényük arra, hogy a helyi termelők áruit válasszák.

A **gimnáziumban**, az aulában minden évben tartunk ásványokból bemutatót és vásárt, kézműves termékekből több napos adventi vásárt. A tanév elkezdése utáni hetekben az osztályok is szerveztek hasonló bemutatót és vásárt saját maguk által egészséges alapanyagokból készített édes és sós süteményekből. Más alkalommal gyümölcs teát kínáltak a tanulók. Az eladás során kapott pénzt az osztálypénzhez teszik. Az árusítás után a pénz értékét jobban megbecsülik, vásárló erejét is jobban megértik.

Iskolánkban olasz és német kéttannyelvű osztályok működnek. Ez lehetőséget teremtett arra, hogy bemutassák az iskola közösségének más népek jellegzetes ételeit, italai, szokásait, hagyományait.

Iskolánkban a kémia órák keretében a tanulóink megismerkedhettek az élelmiszerek csomagolásán lévő összetevőkkel, az E-számokkal, allergén és rákkeltő anyagokkal. Beszélgettünk a GMO technológiáról és a GMO élelmiszerekről. Kémiai kísérletes foglalkozásokon a tanulók az élelmiszerek összetételét vizsgálták.

A mindennapi életben fontos, hogy vevőként, fogyasztóként is megfelelő és korrekt információkkal rendelkezünk. A város szakmai szervezetinek, fogyasztóvédelmi egyesületeinek munkatársai folyamatosan adtak tájékoztatást diákjainkat arról, hogy milyen jogokkal rendelkeznek, mire ügyeljenek a bolti, piaci, illetve online vásárlásoknál.

Iskolánk tanulói egyedül, barátokkal, családtagokkal járnak vásárolni boltokba, piacra, gyakran az iskolai büfébe. Fontos, hogy döntésüket felvállalva, környezetüket is nevelve a helyi termelők árúit, mindenképpen magyar terméket vásároljanak. A fiatalok nagyon kritikusa, a vásárlások szélsőséges tapasztalatait kéretlenül is megosztják egymással, tanáraikkal. Az ilyen indítású iskolai beszélgetések rendkívül erősen alakítják, formálják a fiatalok világnézetét, viselkedését.

Iskolán tanulói közül többen Debrecen környéki településeken laknak családjukkal, a többi tanulónak pedig vannak rokonai a környéken, így folyamatosan megtapasztalják a vidéki élet szépségeit, előnyeit is: a legédesebb a saját kertben termett paradicsom, a legízletesebb a saját almafa termése, a legszebb sárgája az udvaron kapirgáló tyúk tojásának van... A legfinomabb a nagymama, édesanya főztje! ...ők tudják, hogy mitől a legfinomabb az étel, tudják, hogy a melyik szomszédtól vagy falubelitől mit érdemes beszerezni, s ezt igyekeznek továbbadni gyerekeiknek. Ebben is igaz, hogy nevel az iskola...a családdal együtt értékes fiatalokat a fenntartható jövő számára.

Néhány év múlva a most középiskolás korosztály az ország gazdasági életének szereplői lesznek. Lesznek alkalmazottak, lesznek őstermelők, többen esetleg vállalkozók. S egyéni boldogulásuk miatt lehet, hogy még többen vállalkoznának. Fontos, hogy megfelelő információval, vállalkozói ismeretekkel rendelkezzenek ahhoz, hogy majd felelőséggel tudjanak dönteni. Ezt szolgálja már most is a tizenkettedikes diákok órarendjében szereplő technika, életvitel és gyakorlat tantárgy tananyagának egyrésze. A tanmenetet átgondolva a vállalkozói ismereteket hatékonyabban építenénk be.

Minden tanuló számára fontos megismerni a fogyasztóbarát vállalkozások ismérveit. A fogyasztóbarát ügyfélszolgálatot, amely alkalmas a fogyasztói reklamációk gyors, hatékony és jogszerű elintézésére. A fogyasztói tudatosságot ösztönző tájékoztató rendszert, amely kiemelt hangsúlyt fektet arra, hogy a termékek értékesítésével, illetve a szolgáltatás igénybevételével kapcsolatos valamennyi információ a lehető leghatékonyabb és legegyszerűbb módon eljusson a fogyasztókhoz.

Tanulóink figyelmét fel szeretnénk nyomatékosabban hívni arra, hogy fenntartható fogyasztást folytatva, úgy tervezzék meg fogyasztásukat, hogy az a lehető legkevésbé jelentsen káros hatást a jövőbeli generációk számára, illetve a legminimálisabb környezeti ártalommal járjon.

Az iskolai nevelő-oktató tevékenység során a legáltalánosabb emberi, európai és nemzeti értékeket kívánjuk közvetíteni tanulóinknak. Feladatunknak tartjuk, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket. Érték legyen az ételkészítés, a jó minőségű és egészséges helyi termék. Szívesen fogyasszuk a kiskertekben termelt zöldséget, gyümölcsöt és az abból készült ételeket. Fontos, hogy tisztelet és megbecsülés övezzék a helyi termelőket, a termelő munkát. Feladatunknak érezzük azt is, hogy a fogyasztóbarát vállalkozói szemléletet, a fogyasztóvédelmi tudás gyakorlati használatát megismertessük diákjainkkal. Így is szeretnénk segíteni azt, hogy a fiatalok fogyasztói tudatos szemlélettel rendelkezzenek.

A jövőben újabb és újabb területeket szeretnénk bevonni tanulóink fogyasztó tudatos szemléletének formálása céljából.